

MUNDUZ - MUNDU

BILBAO'TIK

TXISTULARIAK

Aprilleko 27-an txistulariak Luchana-n eman dute konzertu eder bat. Berrogetaamarretik gora ziren deiari erantzunda agertu zirenak.

Konzertua baiño leen Artzain Ona Parrokiako dantzari gazte ta aurrak, mutiko ta neskatilla, taldetan bereizita zenbait dantza eman zituzten. Luis Torre jaunak gertatzen ditu dantza guztiok.

Gero txistulariak, Torre jauna bera zuzendari zelarrik, programa au jo zuten: Leenbiziko partea, Ate txukuna, L. Vergara; Contrapas, L. Urteaga; Txistulariak, V. de Zubizarreta; Minueto, Monzon; Alborada Segura, A. de Yurrita. Bigarren partea, Beti aurrera, G. Burtrón; Iztilargi, L. Urteaga; Mendiko soñuak, Guridi; Agur jaunak, Zubizarreta.

Bazkaltzera joan baiño leen, ardo zuria, beltza ta beste edari batzuk bazkalaurreko zenbait janarirekin nastean artzera joanda, Parroko jaunak eskerrak eman zizkien, eta an zegoan ezkerro Jose Maria Olaizola jauna, txistularien batzarreko zuzendaria, txaloka eskatu zuten itz egin zezan, eta orrela egin zuen txistuaren birtuteak adierazirik.

Zenbait asmo dituzte taldean konzertuak emateko aurten: Iruñea, Miarritze, Bilbo, eta Gasteiz, dakigunez.

LEENBIZIKO OSTIRALETAKO KOMUNIÑO

Eskolapioetan, maiatzeko 2-garren egunean asi da euskaldunentzat leenbiziko ostiraletako komuniñoa. Gabeko zortziretan izan zen meza, Aita Berriatua-ren "Lagunarteko mezea" erabilirik galde erantzunetarako. Gente ugari egon zen.

IKASTAROA BUKATZEAN, EUSKAL- LITERATURA TA EUSKERAZ IKASTEN ARI DIRENAK EGINDAKO TXANGOA

1958-VI-8.—Igande egunez, Bizkaiko ta Gipuzkoako erri askotan euskal-literatura ta euskeraz ikasten ari den zenbait gente, Euskaltzaindiaren eta Gipuzkoako Diputaziñoko Urkijo Mintegiaren babesa dutelarik, Mernagoiti-ra joan da txango, ikastaroa bukatzean. Bernagoiti Bizkaiko erri txiki ta dotore bat da, Euba ta Durango bitartean gane batean kokatua dagoena, eta ikuspegi ederrez eta apaindura naturalaz ornidua.

Lagun asko bildu zen an, batez ere gazte-gentea, eta euskal-erromeria bizi bat gertatu zen, auresku ta beste dantza batzuek eta guzti, bildu ziren gazte zenbaitek egiñak, beren artean bat edo beste Dindirri-ko dantzari. Iorreta-ko gazte mordo batek koru bat prestatu zuen eta euskal-kanta batzuek ederki baiño ederkiago eman zituzten, bat Astarloa-ri eskeiña dagoena, joan den mendeko jakintsu ezagun durangarrari.

An zeudenen artean euskal-kanta ugari kantatu zen, batez ere bazkalondoan, gauzarik agirierna eta pozgarrierna izan zelarik. Angelus-a jo zuenean, Bernagoiti-ko parroku jaunak —an zegoan Zorrontza-ko beste jaun apez gazte batekin— euskeraz errezatu zuen, eta geldiene bat izan zuen erromeria alai eta humerez onekoak.

Bilbo-tik autobus bat Estella-raiño joan zen. Meza Estibaliz-en entzun zuten eta itzultzerakoan Urbasa-n ere izan ziren.

SAN ANTONIO PADUAKOARI TA JESUSEN BIOTZARI BEDERATZIURRENA

San Antonio Paduakoari eta Jesusen Biotzari bederatziurren bana batera antolatu diozkate euskeraz Frantziskotarrak Iralabarri-ko komentuan.

URREZKO EZTAIETAN TXISTULARI BATERI GORAZARREA LEIOA-N

Bagillak 22, igandea. Egun onetan Leioan gorazarre bat egin zion erriak bertako txistulari bateri, txistua jotzen berrogeta amar urte daramazkiala-ta. Joakin Basañez da bere izena.

Leenbizi meza nagusia egon zen. Gero Leioa-ko kaleak pozez bete ziren aldamentako txistulari asko agertu zelarikan, Bilbo-tik eta Nerbion ibaieko ertzetatik. Guztiak bildu ziren an txistulari zaarrari,

obeto esango genduke gazte urtetsuari, ohore egiteko. Kale-jirak egin ondoan pelota partiduak egon ziren Ayuntamiento azpiko frontoian.

Erriko neska gazte bat il zala-ta gentea gorpuari lagun egitera joan zen, eta onen ostean egin zuten txistulariak agerraldia, denak batera erriko plazan, zenbait gauza jo zutelarik.

Erriko alkateak larruzko izkribu baten emaitza egin zion Joakin-eri, artan agertzen zirelarik ango bazkun batzuen ezkutuak, mendizaleena, eiztari ta arrantzu-zaleena, ta futbolistena, eta onez gaiñera firma asko ta asko.

Gero txistularientzat, eta etziren norbaitzuentzat ere bai bazkari bat egon zen frontoian alako gauzetan oi den umore onarekin. Bazkalondoan txistulari batzuek Joakin-en omenez jo zuten eta bertsolariak ere berotu ziren. Eusebio Zubiaga Urduliz-ekoa, Luis Lloña Leioa-koa eta Castrejana Loiu-koa. Leenbizi agurra egin zuten, gero txistulari ohoratuari ta Leioa-ri zenbait bertso bota eta asi ziren elkarrerri zirikadaka mai gaiñera igonda, noizean bein txistulariren batek zerbaít joten zuenean deskantsu txiki bat arturik. Bukatu zen angoa eta maikideak joan, baiña oraindik ere bertsolariak taberna baten sartuta jarraitu zioten temari eten gabe. Andik atera ta kamiñotik ere bertsoan arratsaldeko bederatzi ta erdietan mai baten inguruan burkatzeko, lagun pillo bat aldamenetan entzule zegoala, tragu bat eta bestearen tartean erantzuna batak besteari egiñik.

BILBO-KO NAFARRAK SAN FERMIÑETAN

San Fermin egunean Bilbo-ko Nafar-etxeak Buenos Aires Teatroan jaialdi eder bat antolatú zuen gabaz. Egunez zenbait gauza izan zituzten, urtero oi duten bezala.

Bilbon-n nafar asko bizi da eta ori dela-ta beste etxe aundiago ta zabalago batera joatekoak dira, eta an zenbait gauza antolatu euskal kutsukoak, bai nafar eta bai bizkaitar, zeren emen bizi diren ezkerro Bizkaiko espirituaz ere kutsatu nai dute, nafarra galdu gabe, eta beti nafar izaten jarraiturik. Orretarako nolabait lagundu die Nafarroako Diputaziñoak eta ara jo zutenean laguntasun eske, indar geiago izan-go zuelakoan eskabideak, adierazi zioten nola Bilbo Nafarroako erririk nagusienetako bat den, kontuan edukirik milla asko dagoela nafarretan. Eta Diputaziñoak aintzakotzat artu zuen argumentu ori.

Teatroa guztiz beterik zegoan txartel bakartxo bat ere gelditu etzelarik saldu gabe.

Leenbizi Alonso jaun zuzendariak itz egin zuen bero eta sutsu guztieri agur egiñik, baita an geunden bizkaitar ta bilbotarrerri ere. Jaialdi osoak kutsu nabarmen bat izan zuen asieratik bukaeraraíño,

izlariarengandik beragandik asirik: Nafarroak Bizkaiari anaitasunezko besarkada bat eman, ta baita Bizkaiak Nafarroari.

Eta asi zen, leenbizi Nafarroako jota bi kantatu zituztelarik neska ta mutil bik. Gero Bilbo-ko "Gaztedi"-koak zenbait dantzaldi egin zituzten, leenbizi aureskua eta gero Nafarroako ta Zuberoako dantza batzuek. "Iruñako" taldekoak zenbait gauza kantatu zituzten benetan ederki. Bilbao anai paillazoak ongi eragin ziguten barre. Bata nafarra omen da ta bestea bizkaitarra, eta guztien aurrean besarkada bat eman zien elkarrerri Nafarroak eta Bizkaiak elkarren artean emango balute bezala. Bilbo-ko Robles Arangiz aitzak euskal kanta batzuek kantatu zituzten bozetan ta gente guztia arrituta ixil-ixilik gelditu zen ango sentimentu sakon ta fiñtasunez jabetu nairik. Asko nabarmendu zen mikrofonoaren bidez egingo zena aurkeztutzen zuenaren umore ona.

Gentea benetan pozik atera zen eta gaiñera urrengo urteetarako obetzeko eskeintzak entzun zituen.

"EMBATA"-KOAK UTS EGIN ZIGUTEN

Santiago bezperan Bilbo-ra allegatzekoa zen "Embata" batasuna osaten duten estudiante andana bat, Bidasoaz andikoak. Deustu-ko Unibersidadean izango zuten itzaldi bat urrengo goizean Jose Luis Alvarez Enparanza-ren kargu eta Santiago biaramonean beren batzarrere nagusia.

Astiz jaunak "La Gaceta del Norte"-n ongi etorria egin zien etortzekoak ziren egun berean, baiña etziren agertu.

Oleaga ta Altube jaunak Gernika-ko batzar-etxean aurkitu nituen Carrandi jaunarekin berriketan, zai zeudela ea noiz allegatuko ote ziren, Euskaltzaindiaren izenean ongi etorria egiteko Arbola Santuaren azpian. Baiña etziren agertu.

Emengo gazte estudiante asko benetan pozik zegoan aiek ezagutu eta artu emanetan asteko. Elkarren arteko espirituaren ezagueran geroago ta baterago ibiltzeko asiera izango zelakoan zeuden. Baiña etziren agertu.

Zerbait gertatuko zitzaien eta ezin bete aldezaurretik erabakia.

Dei bat egiten diet itz auen bidez jakinerazteko nola oraindik ere egarri ori, elkarganatzeko joera ori, eztela eten gure barnean eta prest gaudela orain eta beti edozertarako.

TXISTULARIAK BILBO-N

Agustuko ogeitairuan berreun ta irurogetaamalau txistulari egon zen Bilbo-n txistua jotzen. Goizeko zortziretan kale-jira batzuek egin zituzten eta gero Ayuntamiento aurrean "Agur jaunak" jo zuten.

Amabi ta erdietan izan zen Arenaleko joaldia. Oso ordu txarra izanagatik, asteguna baitzen, izugarrizko gente aundia zegoan gogoz entzuteko ain gutxitan entzun oi den alako joaldia. Jo zena izan zen: Leenbiziko partean, Reverencia — Luis Urteaga, Mendiko soñuak — Jesus Guridi, Minueto — Vicente Monzon, Amaya-ko ezpata-dantza — Jesus Guridi, Beti aurrera — Gerardo Butron, Bigarren partean, Idiarena — Eduardo Gorosarri, Orduña — Pedro F. de Aguirre, Fandango — Jose A. de Erauzquin, Arin-Arin — Eusebio Basurto, Iztillargi — Luis Urteaga, Agur jaunak — Isidro Ansorena. Zuzendaria Jose Maria Bastida izan zen, Gasteizeko Erriko-banda ta Koralaren direktorea. Txalo ugariren artean amaitu zuten, “Agur jaunak” Lascurain jaunak zuzendurik guztiak buru-utsik eta zutik entzun ondoan.

Eguerdiaren Arizona-n izan zuten bazkaria txistulari guztiak eta geiagok, irureun eta lau maikide guztiz. An zeuden Zuazagoitia Bilbo-ko alkatea, Gaztañaga Ayuntamentuko gobernaziñoko burua, sei kontzejal, Urivechevarria Gasteizeko Ayuntamentuko teniente-alkatea, Eduardo Cortijo Irun-go kontzejala, Roger Ferrus Miarritzeko kontzejala, Arabako Diputaziñoko vizepresidentea, eta musikarieren artean Victor Zubizarreta, Jose Olaizola, Luis Urteaga, Bruno Muñoz, Estebe eta beste batzuek. Bazkalondoa itz batzuek esan ziren. Jose Maria Olaizola-k euskeraz ere egin zuen. Arabako Diputaziñoko vizepresidenteak, Ferrus jaunak frantsesez eta Zuazagoitia jaunak. Oñek esan zuen berak sentitzen duena Olaizola jaunak egiten duen bezala euskeraz ez egitea dela. Txistulariak asko goratu zituen eta esan ere zuen nola Euskalerrria bat den Bidasoaz andikoa ta emendikoa eta historia bakarrik izan dela bereizi dituen. “Gero arte” euskeraz esanik bukatu zuen.

Txistulari guztiak batera “Agur jaunak” kantatzen zutela autoridade guztiak alde egin zuten eta antxe bertan asi zen txistularien batzarre nagusia, bostak inguruan. Lascurain jauna ohorezko presidente izendatua izan zen, Bergara-ko semea bera eta irurogetaamasei urte dituelarik txistularirik zaarrena dena. Batzar-buruak Arabarrak izango dira datozan urte bietarako, eta Onraitia, Yus eta Bastida jauneri eman zitzaizen eskubidea gaiñerakoak izendatu ditzaten. Bilbo-ko alkatea eta Urteaga jaunak ohorezko bazkide izendatuak izan ziren.

Beraz urte bian Araba-n ekingo diote lanean ain gora aundia artu duen txistularien batzarre onen asturua zuzendurik.

GOIZALDI-KOAK BILBO-N

Txistularien egun berean, arratsaldeko zazpiretan Goizaldi-ko donostiarrek agertu ziren Arenalean beren dantza, kanta eta humorea-

rekin. Leenbiziko ta azken agurra euskeraz egin zuten, eta bitartean humorista oso on batek ematen zuen egin bear zutenaren berri, ta baita zenbait gauza barregarri kontatu ere, noizpenka ziri ederrak sarturik euskeraren gainean, euskeraz itz egitea dotoretzat artu dedin geroago ta geiago. Oso gustura egon zen ango gente mordo aundia.

BIZKAIKO BERTSOLARIEN LENENGO SARIKETEIA

Euskaltzaindiak antolatuta, Bilbo-ko jaien barruan, Ama Virginiaren egunean egitekoa zen, agustuko amabostean, baiña eguraldi oso txarragatik atzeratu bearra egon zen. Goizean eguraldi ona zegoan eta zortziretako mezatara joan ziren bertsolariak Begoña-ra, eta andik ateratzekoan bertso bana bota zien Ama Virgini Begoña-koari.

Agustuko ogetaluan egiteko erabakia artu eta orrela adierazi zen. Arenala puntatik puntara beterik zegoan, errietatik etorritako gente asko ta asko ikusten zelarik.

Asiera eman baiño leen itz bi esan nituen mikrofonotik :

“Arratsalde on jaun andreak :

”Gure txistularieri entzunda gero, eta bide batez zorionak emonik
”atzo emen kiosko onetan bertan egin eben joaldi eder eta bikaiñagai-
”tik, Bizkaiko bertsolarien leenengo sariketean asiko da. Berbatxo bi
”esango deusuedaz asi baiño leen. Leenengo, eskerrak emoteko biotz
”biotzez Euskaltzaindiaren izenean ain gogoz etorri zarien guztiori
”eta batez bere errietatik ain zintzo etorri zarien guztiori, eta gero
”esateko Euskaltzaindia prest dozuela gure izkuntzearen alde ekiteko
”aal dauen neurri guztian. Orain emen aurrean daukaguz prest Biz-
”kaiko zazpi bertsolari bertotan su ta ke ekiteko asmotan, nok eroan-
”go leenengo saria, gero errietatik zear jaietan, ezteguetan eta beste
”toki guztietan euren izen andia zabalduaz batera bertsoak eta gure
”euskerea bide batez zabaltzeko usteagaz. Danok dakizue humore ona
”eta zorroztasun andia eraingo deuskuela baztarretatik gure bertso-
”riak, ain bearrezkoa dogun humore ona batez bere. Orixe da, ain
”zuzen bere, bertsolariak daroana. Eta geiagoko barik asierea emongo
”deutsagu Bizkaiko bertsolarien leenengo sariketeari.”

Onela egin zen: Leenbizi, agurrezko bertso bana, batak bestearen atzetik. Gero bertso biña Bizkaiko oraingo bizimoduaren gainean, leenagokoakin konparaturik. Onen ostean biñaka agertu ziren. Ematen zen puntuari jarraiturik bertso bana egin eta segituan teman asten ziren iruna bertso egiñik. Ipiñi ziren puntuak auek izan ziren: 1. Ardaoazale askok txikiteuan sarri neurritik kanpo edan. 2. Gaur arrastian Bilbo onetan jai andi au ikusita. 3. Lengo egunean joan giñean guztiok Begoña aldera. 4. Gaur eguneko neska gazteak zaku moduzko jan-

tziak. 5. Bertsolaria~~k~~ erririk erri euskerea indartuko. 6. Diru bakoak dabilza beti guztiz txarto erdi baraurik.

Bigarren ekitaldian zazpi bertsolaritik lau gelditu ziren, bat sortez. Biñaka agertu ziren. Leenbizikoeri ipiñi zitzaien gaia izan zen, batari automovillak dituen ventajak eta besteari astoak dituenak, eta puntuak: 1. Bilboko festa nagusietan euskerea da agertu. 2. Baserritarra gaur egunean ez jaku bizi kontentu. Bigarrene~~r~~i, batari oraingo modez, eta besteari moda zaarrez, eta puntuak: 1. Kopa ederrak dirutza ona Bilbon gelditu zirean. 2. Bide luzea ta neketsua lurretik dago zerura.

Etzen egin azken biek~~i~~n irugarren~~e~~n ekitaldirik oso berandu zelako.

Erabakia onela artu zen: Leenbiziko saria, Valentin Enbeita Muxika-koari, Bizkaiko Diputaziñoaren kopa ta iru milla peseta. Bigarrena, Juan Ormaetxe Larrori-koari, Bizkaiko Ahorro-kaxaren kopa eta bi milla peseta. Irugarrena, Jose Alberdi Mañari-koari, Bilbo-ko Ahorro-kaxaren kopa eta zazpireun ta berrogetaamar peseta. Laugarrena, Asensio Bidaurreazaga Getxo-koari, bosteun peseta. Bosgarrena, Eusebio Zubiaga Urduliz-koari, bosteun peseta. Eta seigarrena ta zazpigarrena, Pedro Kastrejana Loiu-koari eta Florenzio Zarraga Berango-koari, bosteun peseta bakoitzarentzat.

Kopadunak agurrezko bertso bana bota zuten.

Bitarteetan txistulariak egin zituzten joaldi batzuek. Itziar Arrarte-k akordeoia jo zuen. Eta Zortzi-Alaiak euskal-kanta batzuek kantatu zituzten oso ederki.

Urrunean gente asko zutik ikusten zen, ezarleku gabe, eta ematen zuen etzela iñor aspertzen, ezta nekerik artzen, adi adi zeudelarik guztiak.

Azken momentuan bertsolari asko agertu da kantatzeko prest. Baiña aurren ezin izan da eta datorren urtean izan bearko du. Beraz, errietan egingo dira burruka batzuek ia nortzuk geldituko Bilbo-ko finalerako. Badirudi, gaiñera, diru kontuan oraindik alderdi obeak eongo direna. Bien bitartean ekin bertsoak findutzen eta adimena zorrozutzen.

Oso gustura jakin dugu Gipuzkoan ere beste ainbeste egin nai dena, eta baita Nafarroan ere. Ia bada, modu orretan guztiok asten garen bertsogifien argi eta zorrotz elkarrer~~i~~ ziriak sarturik.

LEIOA-KO POBREEN ALDE IBAIONDO-KO LANDAN AMABOST DANTZA-TALDEK EGINDAKO DANTZALDIAK

Aietatik sei talde neskatillazkoak ziren eta bederatz~~i~~ mutillezko

Bostak inguruan asi zen jaialdia eta guztiak txalo artean atera ziren landara: Getxo-ko banda, Leioa-ko lodiak eta argalak, jotan

Bizkaiko txapeldun direnak, eta gero dantzari guztiak. Leenbizi biko-
teak dantzan ekin zioten. Gero futbol partidua lodien eta argalen ar-
tean, Getxo-ko bandak bere musikarekin alaitasuna eragiñik, eta ostean
dantzariak. Leenbizi mutillak eta gero neskatillak txalo beroen artean.
Bukatu ondoan guztientzat asi zen txistua jotzen Ibaiondo-ko belar
gaiñean, eta erromeria bizi bat gertatu zen gaberarte, eta Leioa-ko
kale guztiak txistuz eta poztasunez bete ziren.

ALFONSO IRIGOYEN

VALENCIA'TIK

Bernardo Artola, valenciar olerkaria il da.—Zerbait mintzatu nintzaizuen igaz olerkari onetzaz, Castellon'en egin 1957 olerkari sari-ketan garaille irten zalarik, beingo ez ba-zun ere. Izan ere valenciar izkuntzak zuan olerkaririk gorengoena zan. Bere ospea ta bere abizenak zirikatuta errenka bederik jarraitu diogu olerki bidean zerbait. Madrid'en il da. Loreillean. Udaberri betean. Berak, "Terra" izenez eman olerkian zion bezela:

"Quan ve Primavera
foguera de flor
a encendre la quera
dormida en el cor."

Bañan bere jaioterrira ekarria dute. Almendroen, naranjen ta larrosen tartera. Ain maitekiro abestu zuan itxasalde ta lur beroetara. Aitatutako olerkian onela goraiapatutako lurrera:

"Amor de ma vida.
Somni que no vens.
Besada fugida
devora les dents."

Udaberriak, Eriotz jantziz, erakarri du jaioterriko lurak azken muxua damaion. Eskerturik edo, bere etormena bere billa ainbat bider larritu izan zalako, antza.

Bere eriotz orduan bere oroiz izan dira olerkari ta valenciar izkuntzazaleak. Izparringiak eskeñi diote puxkatxo bat. "Mediterraneo" k orrialde oso-osoa, bere olerki batzuk emanaz. Noiz ikusiko gurean izparringiak euskerari ta euskaltzalei beste orrenbeste ematen?

Jaungoikoak gorde dezala bere altzoan, valenciar izkera goratuaz euskal abizena zabaldu duan olerkari iaioa zanaren gogo.

Irakaskintzak.—Guk ezezik emengoak ere berenak eta bi egiten dituzte bere izkuntza birizik eutsi al izateko.

Alarik, 1957-1958'ko valenciar izkuntzaren irakastaldiak bukatu-rik Lo Rat-Penat'ek jaialdi bat antola izana dute. Batik-bat, itzal- dia izkuntzak irauteak eta zabaltzeak Valencia'ri dakarzkion onurak adierazteko. Ta geienik, merezi izan duten ikasle diplomak eta beste sariak emateko. Aurtxoei ere. Oientzat eraturako Aur-Irakurtze Sariketa'n irabazleak izendatu ta, ondoren, bere saritxoak emanik.

Euskaldunen negarrei buruz zerbait.—Gurean, euskeraren alo- rrean alegia, beartsu etxeetan gertatzen dana gertatzen zaigu. Ezak sortzen ditu eztabaidak, ernegatzeak, asarreak eta gañontzekoak. Euskera salbatu nai degu ta borondate onenaz zerbait esan degunian miñ ematen oni edo ari.

“Ibalan” ene adiskideak Eusko-Gogoan euskeraren kinka gaiztoa azaltzen digu, bai ederki. Euskeraren egoera larria omen. Euskera biziarena beñepein. Paper ta liburuetakoa ez omen ainbestean. Egun beretsuetan artutako EGAN'en Erkiaga jaunak diona. onatx: “Ira- kurtzale ez da oraingo jendea. Are gutxiago nai du lan astun ta nekagarriarik. Irakurlea asperrarazten ba-dugu, gure aldeko bat galdu dugu.”

Len begiratuan iduri ez arren ba-dute iritzi biak elkartasun bat. Euskera, paperetan, iñoiz baño gallurrago dago. Idazleak iñoiz bezin on ta ugariak. Bitartean, kale-mendietan, gaxoa pipiak jota ba-di- joakigu...

Bai. Aldizkari bikañetan lan on askiak agertzen dizkigute. Ba- tzuek goregiak ere bai, gaur egunotan, geienentzat. Guztiok nai ge- nuke igo mendi gallurrera. Gallurretik amillaitzean zintzilik zuzenean dagon sokatik igo bear ba-degu geienentxoanak uzkur egingo. Ta abitzen dana aspertuta erdi bidean gelditu liteke ere. Bañan malladiak edo bidexka landuak ikusten ba-ditu kilimak ikututa askok gorantz artuko dute, ta asko iritxi. Auxe ikusten nik. Jende xearentzat, abitu berrientzat ezer gutxi idazten dala. Ta lenengo malladiak errexak jarri bear zaizkiela mendian gora gogoz abitu ditezen. Malladi atsegiñak, gogo ernagarriak.

Eleiz gauzak batezere asko idatzi dira. Apaizak, euskera alorrean aurren mallan ibili ba-dira berak ez errua, gañontzekoak baizik. Auxe egiztatuko du ene adiskide euskal idazle bati gertatu zitzaionak. Urix- ka batera joanik galdegin zioten:

—Zu alzera olako idazlea?

—Bai, jauna.

—Ene, bada! Apaiz edo gutxienez apaizgai bat ziñala guk uste genun ta...

Erriak ematen dio bizia izkuntzari. Beraz erriarengana lan atsegiñaz ta izkera errexaz joan bear, astunak eta goi-mallakoak baztertu gabe. Eleizakoak eta filosofoenak ere bear dira. Apaizak ere beste saillean egin lezateke lan ederrik sinismenaren alde ere, sermoiak haño geiago askotan egiten duten bezela ezti az egindako lan atsegin erakusleak. Oiek baitira sarri lan gallurretara eramango gaituzten malladiak.

Irakurleari zaletasuna itsatsi bear zaio. Iñundik ere erriarentzat egindako irakurgaiak bear ditugu. Ontan, "Argia" edo onelako baten utsunea bizi nabaitzen da. Ia zenbat etxetan ta zenbat euskaldunek irakurtzen zuten! Erriarengana jo bear degu euskerak bizirik iraun dezan, euskaldunak irakurtzen alegindu ditezten...

Len azaldu dizutedan valenciarrak asmatu duten aurtxoan irakurtze nor-geiagoka ori ez litzake txar guretzat. Aurrei euskeraz ongi irakurtzen erakutsi. Onentxoan jostalluz edo sariztatu ta, bearrik, irakurgai edo ipui atsegiñaz irratiraño eramana razi. Aurak poztuko lirake ta berè gurasoak ez gutxiago. Ta urteetan daudenen batzuk, agian esango: "Ez da ain zailla izango euskeraz irakurtzen aurak onela irakurtzen dutenian. Saia gaitezen geok ere."

Ez dan bezela zail!

Premios Valencia de Literatura 1958.—Valencia'n Diputazioak izendatutako epaikariak bildurik bere erabakiak eman berriak dituzte.

Olerki saillean, "La clau que obri tots els panys", valencieraz. Egillea, Vicente Andres jauna, periodista.

Sari berezia, amar milla pesetakin erderaz edo valencieraz, "Les quatre estacions" deritzan olerkiari, valencieraz egiña. Egillea; José Palacios, lege-ikaslea.

Novela saria. Amar lan azalduak. "El camarada Darío" izena dunari. Erderaz. Tomás Cosíos jauna. Cuerpo General de Policía'koa.

Teatro'koa. Ogeita bat lanetatik "La puerta cerrada" irabazle. Erderaz. Egillea, José Pellicer jauna. Bankan ogibidea duna.

Erromesak.—Peñagolosa mendia Valencia'ko erreinuan mendi goiena da (1.890 metros). Ementxen izan giñuzuten igazko udazkenean euskaldun mendizale batzuk; Bere biotzean, San Juan de Peñagolosa'ko ermita-ostatua dago. (1.300 metrora). Onaño bada egiten dute peregrinazioa Useras erritik. Bost-sei bat orduko tartea dago arkaitz eta piñudi artetik barna.

Ontarako, uriko etxeetan txanda zeatzean aukeratzen dira gizonak. Jesukristo ta amabi apostoluak. Bein izendaturik bizarra luzatzen uzten dute. Orduko jantzi az, oñez eta ankutsik irteten dira uri ingu-

ruan dagon ermitatxo bateraño. Emendik, goraño, oñetakoak jantzita mendi bidea, “egun batian joan ta bestian etorri”. Ixilik egin bear dute ibillera, itzik esan gabe. Bakar-bakarrik abeslarien “O vere Deus” entzuten da. Jarrantzalleak ere izaten dituzte ta guztiak, besoak guratzaturik egoten dira San Juan'en eman mezan ta uriko ermitatxoan irteeran ta itzultzerakoan.

Jorraillaren azken igandez egiten dan ibillera auxe ez dakigu noiz sortua dan. Gu izan giñanian eleiz-ostatu zaintzen duan sendia bakarrik zegoan. Geroztik jakin degu izparringietan. Bañan diotenez otzikara sortzen duan erromes-ibilaldia omen.

U. tar E.

